

INTERVIURI

Administrație pentru dezvoltare: originalitatea experienței românești

Interviu cu prof. Lawrance S. Graham (S.U.A.)

Lawrance S. Graham este profesor de administrație publică la Universitatea Texas-Austin. Specialist în problemele organizării administrației în țările Americii Latine, el este directorul adjunct al Institutului de Studii pentru America Latină al Universității Texas.

În perioada septembrie 1977 — august 1978, prof. Graham a realizat un proiect de cercetare în țara noastră — în cadrul acordului de schimburi științifice dintre Academia R.S.R. și Academia Națională de Științe a S.U.A. — privind rolul organelor locale ale puterii de stat în promovarea proceselor de dezvoltare social-economică.

Nicolae Gheorghe: Domnule prof. Graham, sînteți la sfîrșitul anului de studii petrecut în România, perioadă în care ați desfășurat o intensă muncă de documentare și de investigații pe teren. Deși proiectul dv. de cercetare nu este încă încheiat, v-aș ruga să comunicați specialiștilor români unele din observațiile și concluziile studiului dv. Aveți o bogată experiență de cercetări comparative în diferite țări ale lumii și v-aș ruga ca discuția noastră să fie centrată pe acele caracteristici ale realității sociale din România, care, după opinia dv., sînt semnificative și originale din perspectivă comparativă, care pot constitui subiect pentru un schimb de idei, pentru generalizări teoretice și chiar pentru soluționarea practică a unora din problemele complexe care confruntă structurile administrative din țările aflate în rapid proces de dezvoltare.

Însăși specialitatea dv. și teza de bază a cercetării întreprinsă la noi invită la dialog, deoarece termenul de „administrație publică” este mai puțin folosit în România. Care este obiectul științei administrației publice, cum s-a constituit această știință în S.U.A., care este specificul ei în raport cu celelalte științe sociale?

Lawrance Graham: Simplificînd, am putea spune că obiectul administrației publice îl constituie modul de organizare și funcționare al organelor și organizațiilor guvernamentale. Știința administrației publice studiază trei elemente de bază: *a.* organizarea guvernamentală, *b.* oamenii care ocupă pozițiile de conducere și care răspund de realizarea diferitelor programe de acțiune și *c.* însăși aceste programe, modul în care ele sînt implementate.

Obiectivul specialiștilor în administrația publică este: *a.* elaborarea unui model privind funcționarea organizațiilor publice, și *b.* folosirea lui în identificarea și rezolvarea eficientă a problemelor practice ale administrației.

În S.U.A., știința administrației publice este una din științele sociale cele mai recent constituite. De obicei, noi plasăm începuturile ei în anul 1887, anul în care Woodrow Wilson — care înainte de a-și începe cariera politică a fost profesor de științe politice la Universitatea Princeton — a publicat un eseu, devenit celebru, în care argumentează necesitatea unei științe a administrației ca instrument de bază al unei conduceri politice moderne și eficiente.

De la constituirea ei, știința administrației publice a parcurs mai multe etape. Inițial, sub influența concepției „conducerii științifice” a lui Taylor, s-a încercat formularea unor principii „științifice” ale administrației. După cîteva decenii de experimentare, s-a constatat că aceste principii nu sînt chiar atât de științifice, că aplicarea lor în practică nu a dus la o administrație mai bună, iar în unele cazuri a făcut administrația chiar mai dificilă. A urmat etapa influenței școlii relațiilor umane, dar rezultatele practice au fost limitate. Mai recent, o a treia orientare studiază, îndeosebi, procesul de luare a deciziilor, încercînd atât elaborarea unor modele teoretice, formalizate, ale acestui proces, cît și analiza descriptivă a unor cazuri particulare, ivite în practică. În prezent, cîștigă tot mai mult teren o orientare nouă, cea a „compor-

tamentului administrativ", accentul fiind pus pe oameni și pe situațiile ce le-au de rezolvat în tradiția studiilor empirice americane.

Nicolae Gheorghe: Preocuparea științei administrației publice pentru procesul de luare a deciziilor nu vine în contradicție cu opinia destul de răspândită că administrația este domeniul execuției unor decizii luate de alte organisme, ea fiind totdeauna subordonată cuiva?

Lawrance Graham: Am arătat că știința administrației publice a apărut în contextul dezvoltării științelor politice din S.U.A. Paradigma inițială susținea că ambele discipline — știința politicii și administrației — sunt corelate, dar că trebuiesc considerate ca diferite: știința politicii se ocupă de „facerea” politicii, adică de modul în care grupurile ajung la putere, de luarea deciziilor de către guvern etc., în timp ce administrația se ocupă de realizarea, de împlinirea în practică a acestei politici. Noua orientare către analiza luării deciziilor arată că această abstracție nu este adecvată, că ambele domenii sunt foarte unite și că în practica luării deciziilor, îndeosebi a celor critice, administrația este intim legată cu politica, în orice sistem social.

Nicolae Gheorghe: V-ați referit în termeni critici la etapa management-ului din evoluția administrației publice și în general la management. Termenul și teoria management-ului, nu numai cea formulată de Taylor, au făcut însă o largă carieră atât în S.U.A., cât și în alte țări, îndeosebi în unele țări în curs de dezvoltare pentru care management-ul oferea „cheia” rezolvării unor probleme sociale. S-a modificat optica specialiștilor americani față de această teorie?

Lawrance Graham: Da! Aș spune că noi nu mai gândim în termeni de management științific. Aceasta a fost o primă fază în care noi gindeam după modelul științelor naturii, când vorbeam despre „știința” conducerii. După vreo 30—40 de ani de cercetări, am înțeles că încă nu există o știință a conducerii în sine, că există o preocupare pentru a face conducerea organizațiilor mai practică, mai eficientă, dar nu până la punctul de a vorbi de o „știință”. Administrația publică s-a dezvoltat pornind de la preocupări foarte practice, de la rezolvarea problemelor practice ale oamenilor. Cel ce ia decizii este mai puțin preocupat de predarea unor principii, cât de munca cu oamenii, deoarece administrația înseamnă oameni. Altminteri, modelul științific poate deveni chiar periculos, deoarece face administrația mecanicistă.

Nicolae Gheorghe: În expresia „administrație publică”, accentul cade pe specificația „public”, ceea ce ne duce cu gândul la opusul său, la privat, adică la administrația privată, particulară. A-ți vorbit despre management-ul științific, dezvoltat după cum se știe îndeosebi de către organizațiile particulare preocupate de creșterea eficienței economice, a profitului. Organizațiile publice și respectiv administrația publică se dezvoltă după scopuri și valori diferite de „ideologia” management-ului?

Lawrance Graham: Într-adevăr, în S.U.A. administrația nu s-a dezvoltat de la început ca administrație publică, ci în primul rând ca administrație privată, ca *business administration*. Aceasta este și aspectul principal în care administrația americană este cunoscută și eventual folosită în alte țări. Chiar și în literatura pe care am citit-o aici, în România, referirile la administrația publică, așa cum s-a dezvoltat în S.U.A., sunt reduse, discuțiile purtându-se asupra administrației aplicată în sectorul privat. Aceasta, deoarece administrația din țara mea s-a dezvoltat într-un context foarte diferit de cel al societății de aici. Tradițional, dacă ne întoarcem către secolul al XIX-lea, a fost o demarcație clară între ceea ce era public și ceea ce era privat, astfel că la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX s-au dezvoltat în S.U.A. două tipuri de administrație: una proprie organizării guvernamentale și alta corporațiilor private. În ambele cazuri s-au constatat preocupări similare pentru realizarea unor organizații complexe, de dimensiuni mari, cu funcționare cât mai eficace. Asemănările dintre administrația publică și cea privată s-au accentuat și mai mult după 1930, când în S.U.A. și Europa Occidentală se constată o convergență între corporațiile private și organizațiile publice, astfel încât distincția teoretică dintre privat și public nu mai este atât de clară. Dar este un punct în care cele două tipuri de organizații și administrația lor corespunzătoare sunt foarte diferite: în economia mixtă proprie Occidentului de azi, corporațiile private rămân interesate în primul rând de creșterea profitului în contextul pieței. Organizațiile publice, sunt „publice” în sensul că aparțin guvernului, sunt identificate cu statul, îndeosebi cu rolul statului de principal instrument al dezvoltării, în termeni sociali și economici. Și în organizațiile publice există desigur preocupări pentru eficacitate practică, dar eficacitatea și eficiența sunt corelate cu valori mai largi, privind asigurarea de servicii pentru mase largi de oameni. Politica statului (și a organizațiilor publice, deci) de a dezvolta, de exemplu, capacitatea industrială a unei țări, nu implică atât motivul profitului, cât scopul mai general, pe termen lung, de a crea condiții mai bune de trai pentru populația unei țări, precum și sensul creșterii capacității aceluia stat de a supraviețui în contextul internațional.

Nicolae Gheorghe: Care credeți că este, în România, corespondentul științei administrației publice așa cum este ea înțeleasă în S.U.A.? Termenii folosiți la noi precum știința administrației, administrația de stat, știința conducerii societății, au conținut similar celui de știință a administrației publice?

Lawrance Graham: În urma experienței de aici, pot spune că știința administrației publice, în accepția precizată de mine pentru S.U.A., nu există în România. Din acest punct de vedere, cred că unul din avantajele schimburilor științifice constă în posibilitatea de a observa modul în care o știință, un domeniu profesional se schimbă după contextul național.

În România există desigur preocupări privind modul de realizare practică și de perfecționare a administrației. Dar aici administrația este înțeleasă mai mult într-un context juridic, legislativ. Administrația și „știința administrației” — așa cum sînt predate la facultatea de drept — sînt înțelese într-un sens mai restrîns, ca „administrație de stat”, obiectul acestora constituindu-l o dimensiune particulară a administrației: controlul și supravegherea legalității diferitelor decizii și programe de acțiune. În S.U.A., studiul administrației publice nu este un studiu juridic, ci un studiu mai general al forțelor dinamice ale societății. Aceste diferențe nu vizează atît diferențele de sistem social și politic, cît tradițiile intelectuale diferite din care s-a dezvoltat administrația publică în S.U.A. în comparație cu Europa. În Europa, în general, administrația publică s-a dezvoltat într-un context juridic, în cadrul dreptului public.

Pe de altă parte, „știința conducerii societății” operează la un nivel teoretic mai înalt, mai general, în contextul sociologiei și al economiei. De asemenea, știința conducerii societății, cel puțin așa cum am reținut din literatura parcursă, se ocupă îndeosebi cu funcțiile, cu pozițiile de conducere ale organizațiilor. Dar conducerea constituie numai o parte a organizației. Știința administrației publice nu se ocupă atît cu liderii, cît cu celelalte nivele și componente ale organizației, socotind că funcționarea ei este realizată mai degrabă de către membrii de la baza ierarhiei organizației.

Considerate împreună, conceptele și preocupările științei administrației de stat și ale științei conducerii societății se întregesc, ambele realizîndu-se într-un context politic, caracteristic prin care aceste discipline se aseamănă cu știința administrației publice.

Nicolae Gheorghe: Concepția teoretică și practica administrației publice se schimbă, deci, de la un context la altul. Din perspectiva comparativă, care sînt problemele comune ce pot fi abordate și care este aria de cuprindere a cercetărilor dv.?

Lawrance Graham: Prin cercetări concrete comparative, putem identifica preocupările comune pentru toate guvernele moderne de a face administrația mai eficientă și mai eficace și pe acestea bază se poate ajunge la elaborarea unei științe a administrației care să nu fie circumscrișă cadrului legal al unei țări sau tradițiilor particulare de dezvoltare a științelor sociale.

În ceea ce mă privește, m-am limitat la un grup particular de țări, cele din America Latină și din sudul Europei, țări ce folosesc limbile neolatine. Am studiat comparativ problemele administrației în țări cu nivel mediu de dezvoltare, cu state naționale vechi, țări a căror dezvoltare actuală este condiționată de experiența lor istorică anterioară.

Nicolae Gheorghe: Alegerea României Socialiste ca un caz de cercetare decurge așadar din nevoia de a cuprinde în întregime aria țărilor de limbă neolatină, aflate în proces rapid de dezvoltare.

Lawrance Graham: Da! Alegerea României ca un caz de cercetare a fost influențată de cercetările mele anterioare. Între anii 1971—1972 am efectuat o cercetare în Portugalia și am devenit mai interesat față de rolul administrației în promovarea proceselor de dezvoltare. Astfel, am simțit nevoia de a cunoaște mai îndeaproape realitățile din țările socialiste, îndeosebi în țările din Europa de răsărit. De fapt, aproape toate ideile științei administrației publice s-au dezvoltat în contextul S.U.A. și al Europei Occidentale. Se știe mai puțin despre structurile administrației publice dezvoltate în Europa de răsărit. M-am orientat către România datorită procesului rapid de dezvoltare realizat aici, datorită progreselor făcute de industrializare, în creșterea productivității agriculturii și în serviciile sociale. De pildă, în problema instruirii, România avea în urmă cu 30 de ani o rată înaltă a analfabetismului. În prezent, problema aceasta a fost rapid și complet rezolvată, a crescut mult nivelul instruirii.

Nicolae Gheorghe: Termenul de dezvoltare are semnificații diferite pentru diferitele științe sociale. În acest context, ce înțelegeți prin „administrație pentru dezvoltare”, sau mai precis formulat, ce semnificație are dezvoltarea din punctul de vedere al administrației publice, ce dimensiune a dezvoltării cercetează cu deosebire știința administrației publice?

Lawrance Graham: Administrația publică este preocupată, îndeosebi, de implementarea programelor de acțiune pentru dezvoltare. De obicei, se acordă o atenție mult mai mare elaborării planurilor naționale, decât implementării lor. Din perspectiva administrației publice, deci a acțiunii practice, este necesară: *a.* evaluarea continuă a capacității de dezvoltare a statelor naționale prin identificarea și folosirea atentă a resurselor naționale proprii și *b.* examinarea atentă și continuă a ceea ce se întâmplă în realitate atunci când se trece de la programele naționale generale la comunități și grupuri sociale particulare.

Punctul meu de vedere în această problemă este că evaluarea condițiilor de implementare a programelor de dezvoltare nu trebuie realizată numai pentru nivelul național. Evident trebuie să cunoști organizarea generală a statului și să ai o viziune de ansamblu asupra perspectivelor generale ale societății. Punctul critic al dezvoltării îl constituie, însă, structurile locale de administrație și, în general, întregul domeniu al dezvoltării regionale, capacitatea sistemelor administrative regionale de implementare a programelor de acțiune.

Pornind de la aceste premise generale, cercetarea din România a vizat tocmai modul de implementare a planurilor de dezvoltare la nivel local îndeosebi la nivelul județelor, precum și studiul structurilor administrative locale corespunzătoare.

Nicolae Gheorghe: Care au fost problemele speciale pe care le-ați urmărit în această cercetare și cum v-ați desfășurat cercetarea?

Lawrance Graham: Am urmărit programele de dezvoltare din trei domenii: industrializarea țării, creșterea productivității agricole și dezvoltarea urbană, îndeosebi sistematizarea teritoriului. Planificarea urbană în domeniul sistematizării mi se pare a fi o contribuție românească originală, deosebit de interesantă, în ceea ce privește atât instrumentele de dezvoltare la nivel regional și local, cât și rezolvarea problemei locuințelor pentru oameni. Eu nu sînt sociolog și nu am analizat dezvoltarea urbană ca un sociolog, dar acest domeniu este foarte semnificativ pentru cercetarea întreprinsă de mine.

În privința metodei de cercetare, inițial am încercat să mă familiarizez și să înțeleg contextul societății românești socialiste și politica de dezvoltare, consultînd sursele generale. Prin lectura unor periodice, cărți și prin discuții cu specialiștii din institutele de cercetare și cele de învățămînt superior, am încercat să înțeleg organizarea și funcționarea administrației din România. Apoi, am purtat discuții cu oamenii care lucrează direct în administrație și în realizarea programelor de dezvoltare. La sugestia specialiștilor, am ales trei județe: Buzău, Iași și Cluj și am discutat cu oamenii de la diferite nivele și organizații ale consiliilor populare. În realizarea cercetării, un sprijin deosebit am primit din partea cercetătorilor de la Centrul de sociologie al Universității București și a cadrelor didactice de la Universitatea Iași și Cluj-Napoca, cărora le mulțumesc și pe această cale.

Nicolae Gheorghe: În urma documentării și investigațiilor de teren, care credeți că sînt în perspectivă principalele caracteristici ale administrației românești, cum ați clasificat administrația românească într-o tipologie a structurilor de putere și de administrație?

Lawrance Graham: Proiectul meu de cercetare nu este încă finalizat și este dificil să formulez concluzii definitive. Voi răspunde, însă, la problema tipologiei structurilor administrative. În general, distingem trei tipuri de organizare a administrației publice în profil teritorial, așa cum s-au dezvoltat în diferite țări din lume.

Unul își are originea în experiența franceză: este așa-numitul sistem administrativ *prefectural*, dezvoltat în secolul al XIX-lea în procesul formării statului francez modern și adoptat apoi și de alte state. Acest tip are două variante: 1. administrația *prefecturală integrată*, în care puterea este foarte centralizată, atât la nivelul guvernului central, cât și la nivel regional, unde figura principală este guvernatorul sau prefectul local; 2. cealaltă variantă este administrația *prefecturală neintegrată*, înfrîntă, îndeosebi, în Italia și în multe țări din America Latină; și în acest caz există un prefect sau un guvernator, dar controlul lui asupra serviciilor tehnice și administrative ale ministerelor centrale, de pe teritoriul regiunii administrate de el, este mult mai limitat sau chiar inexistent.

Un al doilea tip este cel *sovietic*, al cărui specific constă în ceea ce noi numim „administrație paralelă”: există o organizare administrativă pe linie de stat și o organizare pe linie de partid la toate nivelele, central și local.

Al treilea tip de organizare a administrației în profil teritorial accentuează importanța *autonomiei locale*. Deosebim și aici două variante: 1. există un guvern național unitar care respectă, însă, tradițiile locale — cazul Marii Britanii și a țărilor de influență engleză și 2. sistemul *federativ*, dezvoltat în S.U.A. și R.F.G.

Subliniez că această tipologie este făcută dintr-un punct de vedere strict tehnic, fără referire la deosebirile de ordin politic sau ideologic dintre state. Aplicând criteriile acestei clasificări cred că, în cazul administrației din România, putem vorbi de un al patrulea tip, *un tip românesc deci*, care combină în mod original unele din caracteristicile prezente separat, în tipurile enunțate mai sus. Specificul acestui tip este dat de următoarele principii de organizare:

1. Principiul numit de dv. *centralism democratic*, care rezolvă problema îmbinării unei autorități centralizate cu posibilitatea variațiilor locale în realizarea programelor de dezvoltare corespunzător diferențelor istorice, economice și culturale locale. Totodată, specialiștii de la ministerele centrale precum și activiștii și administratorii din organizațiile centrale de stat sînt puși într-un contact direct și permanent cu responsabili politici de la nivelul județului, oferindu-le acestora o imagine adecvată despre interesele mai largi, naționale, în care sînt plasate programe de dezvoltare regională;

2. O altă caracteristică originală constă în așa-numitul principiu al *dublei subordonări*, o regulă de organizare foarte răspîndită aici, dar care nu este prezentă în alte țări ale lumii. Acest principiu permite consiliilor populare județene să-și dezvolte un aparat propriu de specialiști și, în același timp, să coordoneze activitățile organizațiilor specializate de pe teritoriul județului — precum cele din domeniile agriculturii, problemele de muncă, educație, sănătate — organizații subordonate metodologic ministerelor centrale. Această regulă are meritul de a pune pe tehnicieni în contact direct cu autoritățile politice în realizarea programelor de dezvoltare regională;

3. O a treia caracteristică, o constituie *cumularea funcțiilor de partid și de stat* la diferite nivele ale organizării administrative. Originalitatea experienței românești în această privință poate fi specificată numai prin raportarea la cazul statelor conduse de un singur partid, un tip de putere politică prezent în mai multe state, atât comuniste cît și necomuniste. Încă o dată, menționez că eu discut această problemă dintr-un punct de vedere tehnic, cel al relației dintre partidele politice și rolurile administrative. Ceea ce mi se pare pozitiv în experiența românească, începînd din 1968, este renunțarea la „bifurcarea” prezentă în paralela dintre organizarea pe linie de partid și cea pe linie de stat. Dacă recunoaștem că toate statele în curs de dezvoltare sînt confruntate cu problema unor resurse limitate ce trebuiesc folosite cît mai rațional și mai rapid pentru scopuri de dezvoltare, atunci cumularea funcțiilor de partid și de stat evită multe din problemele care apar în statele caracterizate prin duplicarea responsabilităților. Una din problemele care confruntă orice administrație este cea a realizării unui echilibru între centralizare și nevoia unei suficiente flexibilități în realizarea cît mai dinamică a programelor de acțiune. De multe ori, controlul prea accentuat limitează capacitatea de acțiune a specialiștilor și oamenilor de decizie. Tendința statelor în ultimii 20 de ani este a îmbina cît mai mult rolurile de partid cu cele administrative. Din acest punct de vedere este interesant să facem o comparație între România și un stat cum este Mexicul. Spre deosebire de România, în Mexic există două structuri de putere foarte distincte, cea de partid și cea de stat. De aceea, apar probleme foarte dificile la nivel regional în privința coordonării programelor de dezvoltare și se creează situații tensionale și chiar de conflict între responsabili de la același nivel, dar aparținînd unor „linii” diferite. Cumularea unor funcții de partid și de stat de către aceeași persoană permite evitarea acestor probleme și îi pune pe activiștii de partid într-un contact direct cu relațiile de zi cu zi, făcîndu-i mai flexibili și mai operativi.

Fără îndoială, tipul românesc de administrație publică prezintă cred multe avantaje, îndeosebi pentru țările din lumea a treia, cu stat condus de un singur partid. Experiența românească este cu atât mai originală și mai interesantă, cu cît într-o perioadă relativ scurtă, structurile administrative s-au schimbat rapid într-un sens modernizator. La sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, România avea un sistem prefectural integrat, destul de solid constituit. A urmat apoi perioada administrației paralele, cu problemele menționate mai sus. Începînd cu 1968, odată cu crearea județelor s-a elaborat noul tip de organizare, care corespunde mai bine scopurilor specifice de dezvoltare. Este interesant de studiat modul în care structurile administrative s-au adaptat acestor schimbări. Dar aceasta poate face obiectul unor cercetări viitoare.

Nicolae Gheorghe: Ați menționat experimentul românesc privind cumularea funcțiilor de partid cu cele de stat, un experiment cu multe implicații practice și teoretice. Aș aminti de pildă, distincția clasică a lui Max Weber dintre „etica omului politic” și „etica administratorului”, prima fiind etica responsabilității, a opțiunii între valori, a curajului acțiunii, cealaltă fiind etica executării, a subordonării deseori conformiste. În contextul discuțiilor despre birocratizarea și tehniceizarea excesivă a structurilor administrative, credeți că fuziunea dintre unele funcții de partid și de stat, pătrunderea eticii politice în comportamentele administrative, poate constitui o soluție sau o alternativă la disfuncțiile birocratizării?

Lawrance Graham: Problema birocratizării există în toate statele contemporane și dacă privim obiectiv administrația din România trebuie să recunoaștem că aceste probleme sînt și aici.

Inițial, în gândirea marxistă, se considera că birocratizarea este proprie numai statelor capitaliste și că nu constituie o problemă majoră pentru statele socialiste. Dar experiența ultimilor 20 de ani a arătat că birocratizarea apare și în țările socialiste, și în cele capitaliste, pe măsură ce statul își extinde funcțiile în societatea modernă. Sint deosebiri desigur, dar problemele birocratizării apar în ambele sisteme sociale și politice.

Privind cumulara rolurilor de partid cu cele administrative, există o experiență practică deosebit de bogată la nivel regional din care se poate observa că într-adevăr activiștii de partid aduc în administrație o perspectivă foarte diferită de cea a personalului cu experiență exclusiv pe linia administrației de stat.

Există, de asemenea, și deosebiri de la un județ la altul, în privința capacității sistemelor regionale de a răspunde la necesitățile programelor de dezvoltare. Deosebirile apar în modul în care oamenii cu diferite responsabilități de acțiune combină cunoștințele privind dimensiunile tehnice ale dezvoltării cu experiența lor ca activiști de partid. Foarte interesantă este în acest sens, experiența județului Iași, unde de cîtva timp se desfășoară un experiment complex de colaborare a responsabililor politici și administrativi cu specialiști din diferite domenii implicați în programele de dezvoltare.

Cumularea funcțiilor de partid cu cele de stat nu este soluția ideală pentru eliminarea completă a birocratizării, dar fără îndoială ea diminuează riscurile birocratizării implicate de paralela dintre partid și stat.

Nicolae Gheorghe: În teza fundamentală a cercetării dv. „administrația pentru dezvoltare”, administrația apare ca un mijloc, ea un dispozitiv organizatoric în realizarea unei concepții și a unui plan de dezvoltare. Ați arătat în ce constă originalitatea românească a acestui mijloc de acțiune. Ce ne puteți spune, însă, despre specificul concepției românești despre dezvoltare, ce aspect al acestei concepții credeți că este mai semnificativ din perspectivă comparativă?

Lawrence Graham: Referindu-ne din nou la aspectul regional al planurilor de dezvoltare, un aspect relevant al experienței românești, care poate fi semnificativ pentru alte țări din lumea a treia, constă în accentul pus pe dezvoltarea echilibrată a tuturor regiunilor țării. De pildă, Moldova, Muntenia și Transilvania reprezintă trei regiuni cu tradiții istorice, economice și culturale oarecum diferite, reflectate în nivelul actual al dezvoltării. Accentul pus pe dezvoltarea echilibrată constituie un mod de a concentra atenția asupra faptului că pe măsură ce se realizează programele de dezvoltare, beneficiile acestei dezvoltări trebuie distribuite cât mai egal posibil în întreaga societate.

Sub acest aspect este deosebit de interesantă întreaga concepție despre sistematizare, cu accentul pus pe asigurarea locuințelor și pe dezvoltarea unor orașe pe întreg teritoriul țării. În multe țări din lumea a treia, apar deseori dificultăți generate de supraconcentrarea populației într-un număr redus de centre urbane, de regulă în capitala națională și câteva alte orașe secundare. Migrația masivă dinspre rural spre urban creează mari probleme pentru generația viitoare.

În România, politica de a dezvolta un număr mare de noi centre urbane în toate județele țării oferă posibilitatea unei mai bune folosiri a resurselor locale și în același timp are beneficii pe termen lung, evitând problemele supraconcentrării populației în câteva mari orașe.

Nicolae Gheorghe: D-le prof. Graham, sînteți pentru prima oară într-o țară socialistă, după ce ați călătorit și studiat în multe țări din America Latină, Europa și bineînțeles America de Nord. Care este pentru dv. „cîștigul” experienței de aici, concluzia de bază pe care ați desprins-o din perioada șederii în România?

Lawrence Graham: Pentru mine a fost foarte important ca în această perioadă să ajung la o înțelegere a modului de organizare și funcționare a administrației dintr-o țară socialistă cum este România.

Concluzia de bază: ne trebuie mai mult dialog pentru a căuta împreună metode pentru o administrație cît mai eficientă.

În domeniul propriu-zis al administrației, diferențele nu sînt chiar atît de mari, precum sînt în domeniul politicii unde diferențele dintre ideologii și scopuri sînt majore.

Sper că experiențele, de felul celei întreprinse de mine, să contribuie la schimbul de idei și la creșterea eficienței administrației, în sens economic. Prin schimb de informații și de idei putem ajunge la constituirea unui domeniu de sine stătător al administrației publice, ca știință. Un astfel de domeniu are nevoie de tehnici speciale de analiză și aici schimbul de idei este folositor și indispensabil.

Interviu consemnat de
Nicolae Gheorghe
Centrul de cercetări sociologice